

Stoppa smyg- nedskärningarna i välfärden

NIKLAS ALTERMARK & ÅSA PLESNER

NIKLAS ALTERMARK är docent i statsvetenskap vid Lunds universitet och utredare på Katalys.

ÅSA PLESNER är doktorand i företags ekonomi på Stockholms universitet.

KATALYS ARGUMENT är en serie korta analyser och argument-samlingar i aktuella ämnen. Fokus är på ekonomi, välfärd, fördelningspolitik och arbetsliv. Syftet är att ge snabba men välgrundade faktaunderlag för att du själv ska kunna ta ställning och argumentera.

Sammanfattning

- Det är ett grundläggande demokratiskt villkor att väljare ska kunna utkräva ansvar för den politik som bedrivs. När det gäller välfärdspolitiken på kommunal och regional nivå uppfylls inte detta villkor, på grund av att budgetprocessen är konstruerad på ett sätt som gör ekonomiska avvägningar och prioriteringar osynliga.
- Kommuner och regioner är enligt kommunallagen skyldiga att konstruera sina årliga budgetar så att intäkterna överstiger kostnaderna. De måste därför anpassa sin verksamhet så att den inte kostar mer än vad intäkterna beräknas bli. Det har utvecklats en praxis att använda generella effektiviseringskrav på nämnderna för att justera ner kostnaderna till rätt nivå. Generella effektiviseringskrav ålägger nämnder att spara, men anger inte *hur* de ska spara. Dessa besparingar beslutas i praktiken bortom väljarnas insyn.
- Vi menar att väljarna har rätt att ta ställning till den politik som bedrivs. Vi föreslår att anslag till nämnder och statsbidrag till kommuner och regioner redovisas i kommuners, regioners och statens budgetdokument enligt en enhetlig modell. Det skulle öka insynen och synliggöra hur resurserna för offentligt finansierad välfärd utvecklas.

Problemet: Smygned- skärningar utan mandat

Enligt forskningen om den svenska väljaropinionen finns ett stort stöd för att välfärdens kärnverksamheter – vård, skola och omsorg – ska få tillräckliga resurser för att klara sitt uppdrag. Trots detta så har välfärdsverksamheterna under flera decennier utsatts för en konstant kostnadspress. Under pandemin blev undersköterskors, lärares och socialsekreterares samhällsbärande funktioner synliga. Ändå har åtstramningarna inom välfärdssektorn fortsatt.

Detta kan fortgå eftersom åtstramningarna är svåra att få syn på. Att stora delar av befolkningen motsätter sig nedskärningar påverkar inte politikerna, om väljarna inte vet om att det skärs ned. Åtstramningarna gömmer sig i årliga effektiviseringskrav och andra budgettekniker som innebär att välfärdsarbetarna får sämre förutsättningar att klara sina uppdrag.

När resursfrågan väl uppmärksammas i den offentliga debatten så uppstår ofta en situation där ministrar och lokalpolitiker skyller på varandra. Ingen vill bära ansvaret för resurserna för välfärdens kärnverksamheter. Den kostnadskris som kommuner och regioner befinner sig i när detta skrivs, vintern 2023/2024, är ett uttryck för detta. I maj 2023 fylldes torg och tidningar av arga lärare. De demonstrerade i Stockholm, Göteborg och Umeå. De ropade ”sluta slakta skolan” och på skyltar stod det saker som ”budget i balans = barn i obalans” och ”stoppa nedskärningarna”. Skolminister Lotta Edholm (L), som själv varit skolpolitiker i Stockholm, svarade med en uppmaning att Stockholms stad skulle ”ta av sina gigantiska överskott” (*Dagens Nyheter*, 18 april 2023) medan hennes efterträdare, nuvarande skolborgarråd Emilia Bjuggren (S), menade att man skjutit till alla pengar som kommunallagen tillåter. Det konkreta utfallet blev att 103 av Stockholms grund- och gymnasieskolor bedömdes göra underskott, men utifrån den mediala rapporteringen gick det inte att veta vem som bär ansvaret. Väljarna i Stockholms stad kunde inte rösta för någon förändring.

I det större perspektivet har många kommuner och regioner skurit ner från och till under en längre tidsperiod. De nedskärningar som sker under budgetåret 2024 läggs med andra ord ovanpå en redan mycket ansträngd situation för landets välfärdsarbetare. Ett första steg för att ta itu med det demokratiska underskottet är att ändra formerna för beslut om välfärdens resurser så att de möter grundläggande krav på demokratisk transparens.

I den här rapporten föreslår vi förändringar som innebär att ansvarsfördelningen för välfärdens finansiering blir mer synlig. Detta skulle i sin tur tvinga politiker att motivera sina politiska prioriteringar.

KATALYS ARGUMENT
1:2024

STOPPA SMYG-
NEDSKÄRNINGARNA
I VÄLFÄRDEN

NIKLAS ALTERMARK
& ÅSA PLESNER

s. 2

Analys: Det finanspolitiska ramverket skapar dolda besparingskrav

ÅTSTRAMNINGSPOLITIKENS ORSAKER

De kommunala och regionala smygnedskärningarna måste förstås mot bakgrund av hur den statliga och den lokala ekonomin hänger samman. Denna relation specificeras i det finanspolitiska ramverket, som är en uppsättning politiskt beslutade regler om hur den offentliga ekonomin ska skötas. Ramverket är en produkt av krisen på 1990-talet, då välfärden genomgick ett stålbad. Under lågkonjunkturen under första halvan av 1990-talet försvann till exempel vart femte arbetstillfälle inom vård och barnomsorg (Palme m.fl., 2001). Regleringen av lärares undervisningstid avskaffades och arbetsmängden började krypa uppåt.

Sedan dess har välfärdverksamheternas uppdrag ökat. Nya behandlingar inom vården, mer komplexa problem att tackla för socialtjänsterna och införandet av förskoleklass för alla är tre av många tänkbara exempel. Resurserna har inte ökat i takt med att välfärdens uppdrag har växt. Dessutom har tillväxten inom andra sektorer ökat snabbare. Detta avspeglas i att den offentliga sektorns andel av BNP har minskat med drygt tio procentenheter sedan 1995. Ett annat sätt att uttrycka detta är att vi lägger allt mindre av ekonomins resurser på välfärdens kärnverksamheter.

Vi menar att det beror på att politikerna drog fel slutsatser av 1990-talskrisen. Istället för att hämta igen välfärdsunderskottet med investeringar när ekonomin gick bättre så instiftade man ett finanspolitiskt ramverk vars syfte var att hindra kommuner, regioner och stat från att göra budgetunderskott. De regler som ingår i ramverket har designats på ett sätt som minskat kommuners och regioners handlingsutrymme för att bekämpa lågkonjunkturer och plötsliga kriser med politiska medel:

1. De generella statsbidragen till kommuner och regioner indexeras inte mot inflationen. Runt 18 procent av intäkterna i kommun och region kommer från statsbidrag. Statsbidragens storlek fastställs i statsbudgeten, men det finns inga krav på att de ska öka i takt med kostnadsökningen inom kommunal och regional verksamhet.
2. Kommuner och regioner måste enligt ramverket normalt sett gå med överskott. Samtidigt ställer Kommunallagen mycket få formkrav på de budgetdokument som används i kommuner och regioner. Ett av de få kraven är dock glasklart: "Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna." Det här betyder i klarspråk att kommuner och regioner ska skapa ett överskott som lagras över tid.

KATALYS ARGUMENT
1:2024

STOPPA SMYG-
NEDSKÄRNINGARNA
I VÄLFÄRDEN

NIKLAS ALTERMARK
& ÅSA PLESNER

S. 3

3. När får man då använda de lagrade överskotten? Bara under mycket specifika omständigheter. Framförallt får kommunernas och regionernas lagrade överskott inte användas till löpande drift, det vill säga till att anställa personal i skolor, hemtjänst, eller sjukhus.

Tillsammans får detta stora konsekvenser för välfärdens ekonomiska förutsättningar:

- Eftersom regelverket kräver överskott och eftersom skattehöjningar är mycket impopulära och ofta anses vara politiskt omöjliga, kan nya satsningar bara finansieras genom att pengar dras in någon annanstans i budgeten.
- Kommunpolitiker har alltid incitament att sänka kostnaderna, eftersom detta skapar budgetutrymme att genomföra reformer eller sänka skatter.
- När statsbidragen inte följer kostnadsutvecklingen, ökar besparingstrycket. Då måste lokalpolitiken kompensera.
- I lågkonjunkturer sjunker kommuners och regioners intäkter då ökad arbetslöshet innebär att skatteintäkterna minskar. Kommunerna har begränsade möjligheter att möta fallande skatteintäkter under lågkonjunkturer. Valet står mellan nedskärningar och skattehöjningar.

KATALYS ARGUMENT
1:2024

STOPPA SMYG-
NEDSKÄRNINGARNA
I VÄLFÄRDEN

NIKLAS ALTERMARK
& ÅSA PLESNER

S. 4

KOMMUNERS OCH REGIONERS BUDGETPROCESS

För att förstå vidden av de här problemen, och hur de kan tacklas, behöver vi göra en mer detaljerad analys av den kommunala ekonomin. Kommuner och regioner har fyra huvudsakliga intäktskällor: (1) skatteintäkter från de egna invånarna, (2) statsbidrag från staten, (3) eventuella vinster i kommunala bolag samt (4) avgifter för till exempel sophämtning, barnomsorg och läkarbesök.

Kommunallagen stipulerar att varje kommun och region ska anta en budget för det kommande året, med plan för ytterligare två år framåt. Budgeten ska som tidigare nämnts upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Dessutom ska kommunen eller regionen fastställa egna finansiella riktlinjer, som förklarar hur kommunen/regionen ska nå en så kallad *god ekonomisk hushållning*. Begreppet god ekonomisk hushållning finns i lagtexten men utan definition. I praktiken har det ofta kommit att tolkas som att kommuner siktar på att göra två procent i överskott varje år.

Utöver detta finns det mycket få regler för kommunal- och regionalekonomisk styrning. Den lokalpolitiska nivån bestämmer fritt över sin nämndstruktur och anger i sin budget vilka anslag varje nämnd ska få. Detta anslag, som ofta kallas *nämndram*, utgör

taket för hur mycket pengar nämnden fördelar till olika verksamheter – kommunalt och privat drivna – och hur mycket pengar som används för förvaltningens administration.

Kopplingen mellan en kommuns intäkter, å ena sidan, och medel som är tillgängliga för de kommunalt finansierade verksamheterna, å andra sidan, går alltså via kommunens budget. De kostnader som kommunen faktiskt blir skyldig att betala till upphandlade leverantörer styrs däremot av separata avtal, och den egna verksamhetens kostnader avgörs löpande genom att kommunens chefer och handläggare tar beslut om insatser, inköp, rekryteringar och andra aspekter av driften. Kommunens budget ger dock en viktig styrsignal: den anger politiska prioriteringar, särskilda satsningar, och en allmän beräkning av utrymmet för verksamhet under det kommande året.

I kommunala och regionala budgetar framkommer en tydlig praxis för hur nämndramar beräknas. Inför år 2023 tas nämndramen för år 2022 som utgångspunkt. Därefter görs justeringar för förväntade behovförändringar (till exempel fler eller färre invånare i behov av insatser) och prisökningar (ökande kostnader för inköp och löner). Detta underlag kompletteras av den styrande majoriteten med särskilda satsningar eller neddragningar. Totalsumman måste ju som bekant vara mindre än de beräknade intäkterna.

DET POLITISKA UTFALLET: SMYGNEDSKÄRNINGAR

För att granska resultatet av hur lokalpolitiker fattar beslut utifrån det finanspolitiska ramverket i den lokala budgetprocessen är det nödvändigt att granska de kommunala budgetarna. I en översikt av landets samtliga kommunbudgetar från 2018, före pandemi och under en högkonjunktur, framkom att 90 procent av dessa innehöll dolda nedskärningar i välfärden (Plesner & Larsson, 2019). Dessa var av tre slag:

1. Att man gjorde generella effektiviseringar, vilket innebär att verksamheter förväntas att spara in ett antal procent under budgetåret.
2. Att kostnader inte räknas upp i takt med löneökningar eller andra kostnadsökningar. Även detta innebär att resurserna blir mindre i förhållande till uppdraget.
3. Att tidigare års underskott ska hämtas igen under kommande år, vilket ger samma resultat.

Liknande granskningar av de kommunala budgetarna har kommit fram till en liknande bild (se Gustafsson Hedenström & Hjorth, 2019; Plesner, 2020; Lindquist, 2021).

För välfärdens personal innebär alla dessa budgettekniker nedskärningar, eftersom resurserna minskar i relation till uppdraget. Men eftersom dessa manövrar göms i det kommunala

budgetarbetet är det ovanligt att de uppmärksammas. Eftersom åtstramningspolitik inte är speciellt populärt bland väljare saknar politiker incitament att vara transparenta med de politiska prioriteringar man gör. Istället är det vanligt att man aviserar ”satsningar”, även om de summor man skjuter till är mindre än de man sparar in genom dolda nedskärningar.

För ett enskilt år går det att ifrågasätta hur stor betydelse effektiviseringskraven har. Men över tid ackumuleras besparingarna. För varje nytt effektiviseringskrav eller otillräcklig uppskrivning av anslag blir avståndet till den balans mellan krav och resurser som rådde från början större. Det här kan illustreras med följande teoretiska modell:

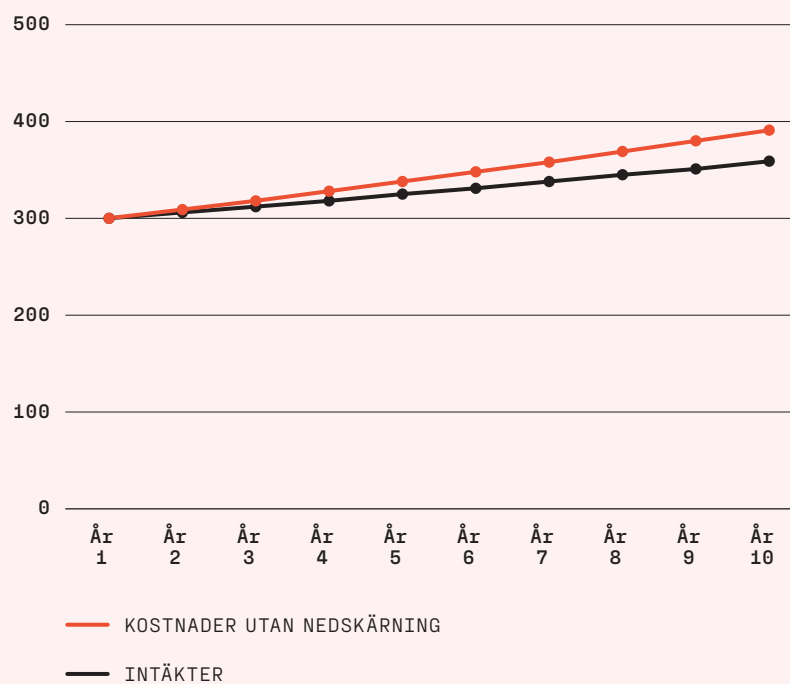
KATALYS ARGUMENT
1:2024

STOPPA SMYG-
NEDSKÄRNINGARNA
I VÄLFÄRDEN

NIKLAS ALTERMARK
& ÅSA PLESNER

S. 6

FIGUR 1. TEORETISK ILLUSTRATION (I MILJONER KRONOR)

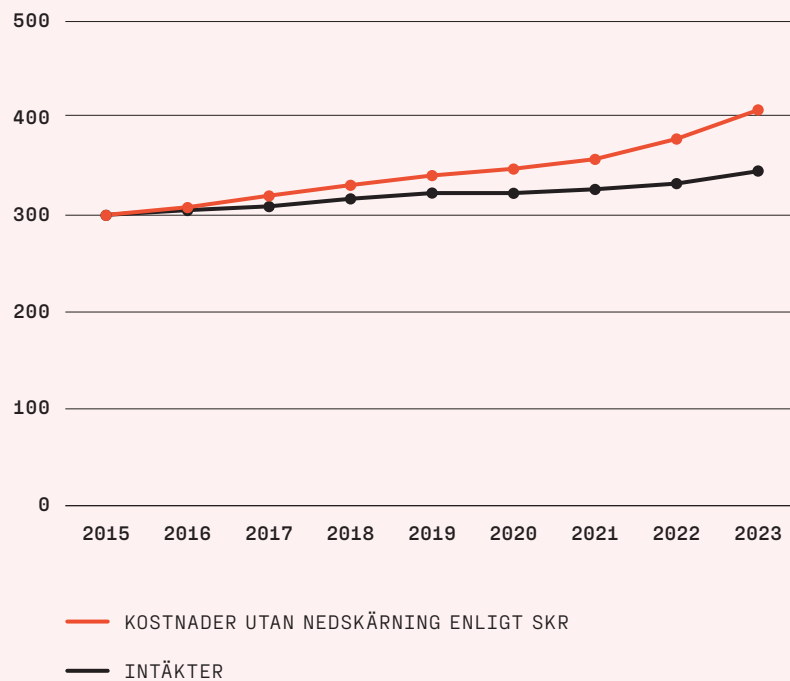
Nedskärning
efter 10 år:
33 miljoner
kronor

Figur 1. Teoretisk modell av skillnaden mellan anslagsökning i takt med kostnadsutveckling (röd linje) och kostnadsutvecklingen minskad med 1 procent's 'effektivisering' (svart linje). Effekten på ett skolområde med 3 000 elever och en genomsnittlig skolpeng på 100 000 kr per elev blir 33 miljoner kr på 10 års sikt. Det motsvarar 35 heltidstjänster.

Det här är dessvärre inte en teoretisk konstruktion, utan en ganska träffsäker beskrivning av hur många välfärdsverksamheter påverkas. Nedan har vi som exempel tittat på resurstilldelningen till gymnasieskolor i Stockholm. Den röda linjen visar vilken intäktsökning som skulle ha krävts för att inte lägga något sparkrav på organisationen, medan den svart linjen visar faktisk intäktsökning. Kostnadsutvecklingen anges med 2015 som

basår. Vi ser alltså att anslagen för att driva verksamheten skulle ha behövt öka med 30 procent mellan 2015 och 2023, medan gymnasiets faktiska anslag per elev ökade med knappt 15 procent.

FIGUR 2. SKOLPENGENS UTVECKLING I STOCKHOLM MED 2015 SOM BASÅR (I MILJONER KRONOR)

Nedskärning på 63 miljoner kronor.

KATALYS ARGUMENT
1:2024

STOPPA SMYG-
NEDSKÄRNINGARNA
I VÄLFÄRDEN

NIKLAS ALTERMARK
& ÅSA PLESNER

S. 7

Figur 2. Räkneexempel utifrån faktiska data. Skolpengen för teoretiska gymnasieprogram i region Stockholm (svart linje) jämfört med prognosticerad kostnadsutveckling för kommuner enligt SKR:s index (röd linje). Effekten på ett skolområde som hade 300 miljoner kr i skolpeng år 2015 är att det hade haft 63 miljoner kronor mer om skolpengen följt med kostnadsutvecklingen.

KÄLLOR: SKR OKTOBER 2023, STOCKHOLMS BUDGETDOKUMENT 2015–2023, REGION STORSTOCKHOLM, EGEN BERÄKNING AV KUMULATIV EFFEKT.

Sammantaget har de smygnedskärningar som driver den här utvecklingen två viktiga dimensioner.

- För det första innebär dessa uttalade krav att driva verksamheten billigare, utan att ange hur det ska gå till. Detta innebär att det generella effektiviseringskravet utgör en osynliggjord politik. Ingen politiker har talat om hur besparingen ska uppstå och det finns därför inte heller någon som enkelt kan ställas till svars. Det här är ett demokratiproblem.

- För det andra innebär generella besparingskrav att nämnden och/eller dess verksamheter upplever ett besparingstryck. Det här besparingstrycket finns även om nämnden inte klarar av att genomföra besparingen. Förvaltningen och välfärdsverksamheterna ägnar ändå året åt att *försöka* spara. Det här skapar arbetsmiljöproblem.

Omfattningen av den lokala nedskärningspolitiken är ett strukturellt hot mot en välfärdsmodell som har stort stöd bland befolkningen. Över tid leder årliga effektiviseringskrav till att arbetsbördan inom välfärden ökar. Vi vet att sjukskrivningarna rusar inom den offentliga sektorn och att kvinnor som arbetar i välfärdsyrken toppar sjukskrivningsstatistiken. Vi vet också att många väljer att lämna välfärdsprofessionerna som en följd av detta, vilket innebär att sektorn står inför stora rekryteringsproblem.

Innan vi presenterar vår lösning på de här problemen vill vi bemöta en vanlig invändning. Trots att vår granskning visar att smygnedskärningar är vanliga, så har välfärdsverksamheter inte minskat på något dramatiskt sätt mätt som andel av BNP. Att den offentliga sektorns andel av BNP har minskat beror i huvudsak på att socialförsäkringssystemen har blivit mindre generösa. Detta kan tyckas resa frågetecken kring huruvida vår övergripande bild stämmer.

Kommunbudgetarna ljuger inte: det skärs ned i välfärdsverksamheternas kärnverksamheter. Det finns flera skäl till att detta inte avspeglas när vi tittar på den kommunala sektorn på aggregerad nivå. För det första har flera tidigare studier visat att administrationen och förvaltningen inom kommunerna sväller. Även om pressen blir hårdare i äldreomsorg och skola, så arbetar fler på kommunkontoret med kommunikation och intern styrning. För det andra innebär de riktade statsbidragen, som staten beviljar särskilda projekt och som söks av kommuner och regioner, att totalkostnaderna för sektorn blir större, även om kärnverksamheterna inte får större resurser. För det tredje så ökar kommunernas välfärdsuppdrag kontinuerligt. Till exempel stiger kostnaden per elev om en skola anställer en person som ska arbeta med att förebygga mobbing i enlighet med statliga direktiv. Att den här tjänsten finansieras av lägre personaltäthet i klassrummet syns emellertid inte. Slutligen har politiker incitament att göra nedskärningar för att frigöra budgetutrymme att finansiera andra satsningar. Ett parti som går till val på att rusta upp kommunens idrottsanläggning behöver hitta finansiering till detta om de ska följa det finanspolitiska regelverket. Istället för att genomföra impopulära skattehöjningar fungerar smygnedskärningar som ett sätt att skapa budgetutrymme. Även om kommunens totalkostnader inte minskar, så har man skurit ned på välfärden.

KATALYS ARGUMENT
1:2024

STOPPA SMYG-
NEDSKÄRNINGARNA
I VÄLFÄRDEN

NIKLAS ALTERMARK
& ÅSA PLESNER

S. 8

Lösningen: en mer transparent ekonomistyrning

Vår analys visar hur det uppstår ett konstant besparingstryck inom välfärden, som i sin tur ger upphov till besparingar som väljarna inte ges möjlighet att ta ställning till. För att åtgärda de här problemen behövs först och främst en ökad transparens. Visst bör man i ett demokratiskt system kunna rösta fram en politik som minskar välfärdens omfång. Men dessa beslut måste fattas i öppna demokratiska processer.

Som väl är går detta enkelt att åtgärda. Vi föreslår två förändringar av välfärdens ekonomiska styrning som tillsammans svarar mot bristen på transparens.

Den första förändringen har att göra med den kommunala och regionala budgetprocessen. Enligt kommunallagen ska kommuners och regioners budgetar ange anslagen till varje nämnd. Men anslaget belopp i sig är svårt att tolka för den som inte själv varit involverad i att räkna fram det. Vi föreslår därför att kommuner och regioner ska göra en mer detaljerad redovisning av anslaget, enligt följande uppställning:

- förra årets faktiska kostnader eller prognos för årets faktiska kostnader
- ± förändringar till följd av ändrade behov (till exempel ökad eller minskad befolkning)
- ± förändringar av priser och löner, i normalfallet beräknad utifrån SKR:s kostnadsindex
- ± tekniska justeringar
- ± politiska prioriteringar

Dessa poster ska summeras till nästa års nämndram. Denna uppställning medför att eventuella generella effektiviseringskrav måste anges som en politisk prioritering av en viss storlek i varje kommuns och regions budget. Besparingar och satsningar blir därför synliga och jämförbara.

Denna uppställning skulle tydliggöra för kommunens medborgare, medarbetare och media hur de faktiska förutsättningarna för kommunens verksamheter förändras år för år. Kommunerna skulle därmed få tillfälle att förklara varför dessa nedskärningar uppstår. Om det till exempel är så att statsbidragen inte ökar i takt med kostnaderna så kommer det att medföra nedskärningsbehov i kommunerna, även om det inte är kommunstyrets egen prioritering.

Vårt andra förslag handlar om statsbudgeten. Vi föreslår här att denna redovisar beräkningen av generella statsbidrag till kommuner och regioner på motsvarande sätt som föreslås för kommuner och regioner ovan:

- Senast beslutade statsbidrag
- ± behovsförändringar
- ± förändringar av priser och löner
- ± tekniska justeringar
- ± politiska prioriteringar

Summan blir nästa års statsbidrag. Det innebär att om uppräkningen av statsbidragen inte följer med utvecklingen av priser, löner och behov, måste det anges som en politisk prioritering av en viss storlek.

Vad gäller de många riktade statsbidragen, som utlyses för kortare eller längre perioder, är det numera i det närmaste omöjligt att följa pengarna från år till år, även för kommunernas egna specialister. SKR:s chefsekonom kommenterade med viss syrlighet:

En exceltabell i budgeten med alla riktade bidrag 2023 till kommuner och regioner och alla riktade bidrag 2024 hade underlättat för många för att kunna veta hur mycket pengar de har till sitt förfogande jämfört med föregående år, det vill säga inte jämfört med hur det var tänkt att det skulle bli nästkommande år. (Wallenskog, 2023)

Vi instämmer i detta. Ekonomer och verksamhetsansvariga i Sveriges 290 kommuner och 21 regioner bör få en tydlig översikt över vilka bidrag deras organisationer har fått och kommer att kunna få.

En tänkbar invändning mot vårt förslag är att det ingriper i kommuners och regioners rätt till självstyre i ekonomistyrningen. Kommunernas frihet att utforma budget är ett uttryck för det kommunala självstyret, som ger den svenska lokalpolitiken förhållandevis stor autonomi från staten. Vårt förslag innebär förvisso en (marginell) inskränkning av självstyret jämfört med idag.

Vi menar att det här argumentet inte är giltigt. Det främsta motivet till det kommunala självstyret är demokratiskt. Med lokalt beslutsfattande kommer de demokratiska processerna närmare medborgarna. Vår analys har dock visat att självstyret i det här fallet innebär att demokratiska krav på transparens och ansvarsutkrävande åsidosätts. Den enda frihet för kommuner och regioner som inskränks är friheten för politiker att inte redovisa vilka politiska prioriteringar man gör.

Förslag till genomförande

För att genomföra de två förslagen i den här rapporten krävs minimala justeringar i Budgetlagen, som reglerar statsbudgeten, och Kommunallagen, som reglerar kommuners och regioners budgetar.

KATALYS ARGUMENT
1:2024

STOPPA SMYG-
NEDSKÄRNINGARNA
I VÄLFÄRDEN

NIKLAS ALTERMARK
& ÅSA PLESNER

s. 10

Budgetlagen innehåller ett avsnitt om prognoser i kapitel 9. Den anger en lista över prognoser som ska ingå i budgetpropositioner. Här kan ett krav på att redovisa en prognos för kostnadsutveckling för bibehållen nivå på de poster som ingår i allmänna och riktade bidrag till kommuner skrivas in.

Kommunallagen innehåller regler om kommuners och regioners ekonomiska förvaltning i kapitel II. I paragraf 6 ställs specifika krav på vad budgeten ska innehålla. Här kan ett krav på att redovisa prognos för kostnadsutveckling vid bibehållen verksamhet skrivas in.

REFERENSER

- Hökerberg, J. (2023). "Skolministern vill inte ge mer pengar till skolorna". *Dagens Nyheter*, 18 april 2023. <https://www.dn.se/sverige/skolministern-vill-inte-ge-mer-pengar-till-skolorna/>
- Gustafsson Hedenström, M., & Hjorth, M. (2019). "Så många sparar på äldreomsorgen". *Kommunalarbetaren*, 16 december 2019. <https://ka.se/2019/12/16sa-sparas-det-pa-aldreomsorgen/>
- Lindquist, L. (2021). *En negativ spiral: kampen om den kommunala skolans resurser*. Books on Demand.
- Palme, J. et al (2001). Valfärdsbokslut för 1990-talet (Statens Offentliga Utredningar SOU 2001:79). Socialdepartementet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2001/10/sou-200179/>
- Plesner, Å (2020). "Budget ur balans: en granskning av äldreomsorgens ekonomi och arbetsmiljö". Arena idé.
- Wallenskog, A. "Vad fanns i budgetpropositionen inför 2024?" *Ekonomibloggen*. <https://skr.se/skr/tjanster/bloggarfranski/ekonomibloggen/artiklar/vadfannsibudgetpropositioneninfor2024.75310.html>

KATALYS ARGUMENT
1:2024

STOPPA SMYG-
NEDSKÄRNINGARNA
I VÄLFÄRDEN

NIKLAS ALTERMARK
& ÅSA PLESNER

S. 11